

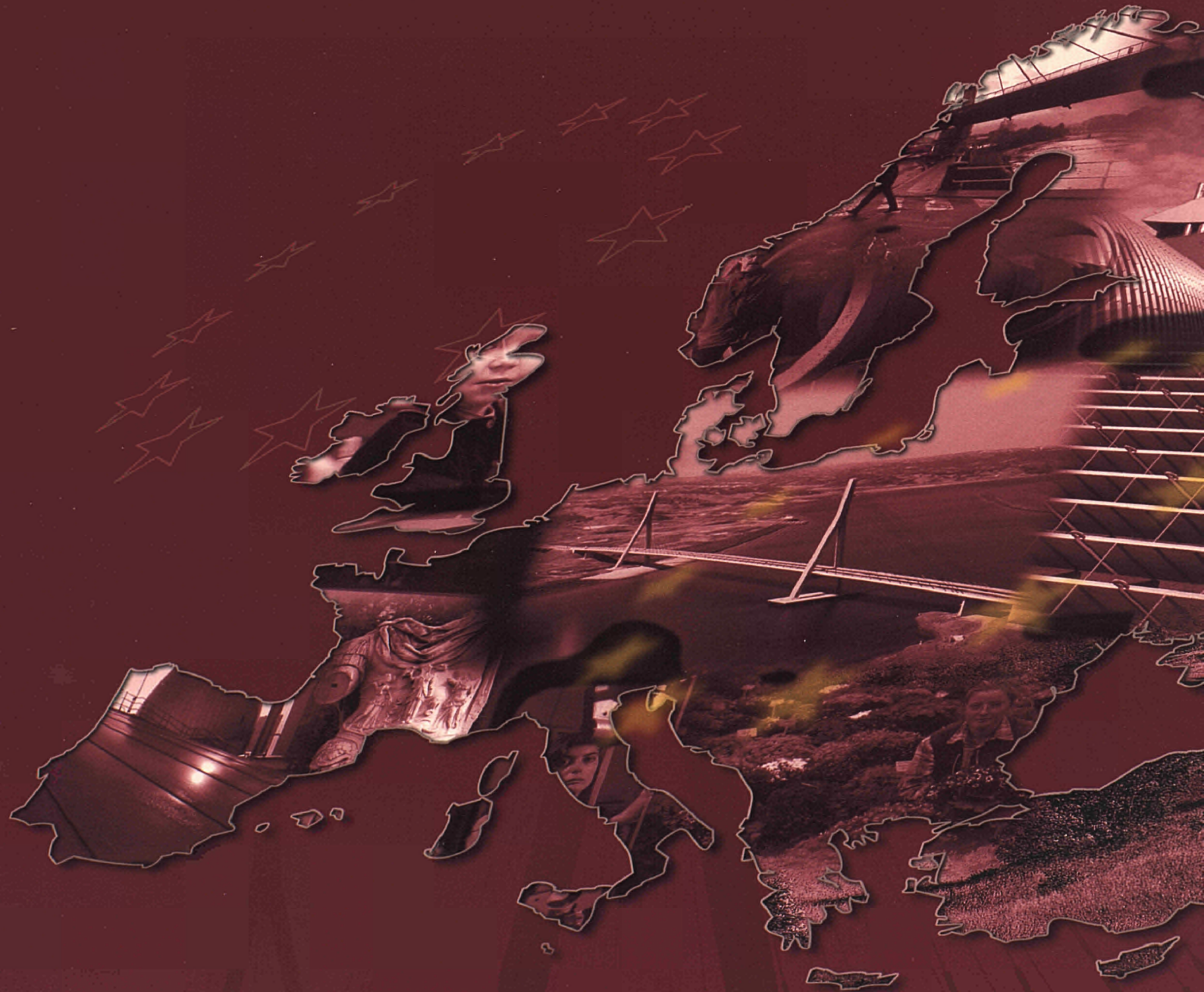
Juuni 2006

et

Euroopa Komisjon

Majanduskasv ja tööhõive ning Euroopa ühtekuuluvuspoliitika reform

Neljas ühtekuuluvuse arenguaruanne

"Europe Direct" on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele

**Tasuta infotelefon (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Teatavad mobiilside operaatorid ei võimalda helistada 00800 numbritele või on kõned tasulised.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Kataloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2006

ISBN 92-79-02424-8

© Euroopa ühendused, 2006

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PAPERILE

Majanduskasv ja tööhõive ning Euroopa ühtekuuluvuspoliitika reform

Neljas ühtekuuluvuse arenguaruanne

SISUKORD

1. MAJANDUSLIKUD JA SOTSIAALSED ERINEVUSED LAIENENUD ELIS	5
1.1. Majanduskasv – täna veel aeglane, kuid oodata on kiirenemist	5
1.2. Erinevused	5
1.2.1. SKT – uutes liikmesriikides on kasv kiirem, kuid lähenemine on siiski veel pikaajaline perspektiiv	5
1.2.2. Tööhõive – eesmärgiks seatud 70% saavutamiseks on vaja luua 24 miljonit uut töökohta	6
1.3. Erinevuste arengusuunad	6
1.3.1. Erinevused eesmärkide vahel... ..	6
1.3.2. ... ja iga eesmärgi piires	6
1.3.3. Teadus- ja arendustöö ning info- ja sidetehnoloogia panus jätkusuutlikku kasvu	7
2. ELI ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA HILJUTINE ARENG	8
2.1. Eelarve täitmine 2005. aastal – rekordarv toetusi	8
2.2. Ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegilised suunised 2007–2013	8
2.3. „Ühtekuuluvuspoliitika ja linnad: linnade panus piirkondade majanduskasvu ja tööhõivesse“	8
2.4. Ühtekuuluvuspoliitika majanduskasvu ja tööhõivestrateegia keskmes	9
2.5. Ressursid: 2005. aasta detsembri Euroopa Ülemkogu istungjärgu järelduste kokkuvõte	10
2.6. Ühtekuuluvuspoliitika uute programmide uuendused	10
2.6.1. JASPERS	10
2.6.2. JEREMIE	11
2.6.3. JESSICA	11
2.6.4. Avalike teenuste ajakohastamine	11
2.7. Maapiirkondade arengu strateegilised suunised ja Euroopa Kalandusfond	11

SISSEJUHATUS

ELi ühtekuuluvuspoliitika arengut silmas pidades oli kolmanda arenguaruande avaldamisele 2005. aasta kevadel järgnenud periood oluline kolmel peamisel põhjusel. Esiteks – pärast ajaloolist laienemist mais 2004 hoogustus ühtekuuluvusprogrammide rakendamine uutes liikmesriikides aastal 2005 ning nüüdseks on näha esimese täieliku rakendamisaasta tulemusi. Teiseks tehti suuri edusamme programmiperioodi 2007–2013 ettevalmistamisel. Eelkõige andis 2005. aasta detsembris toimunud Euroopa Ülemkogu istungjärgul saavutatud kokkulepe 2007.–2013. aasta finantsraamistiku kohta liikmesriikidele ja kogu ELi piirkondadelealuseuuteprogrammide ettevalmistamiseks. Lisaks on komisjon selle ettevalmistustöö hõlbustamiseks võtnud vastu mitu olulist dokumenti (sealhulgas ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegiliste suuniste eelnõu, ühenduse maaelu arengu strateegiliste suuniste eelnõu ja piirkondliku riigiabi andmise juhend 2007.–2013. aastaks). Kolmandaks – 2005. aastal kõrgeimal tasemel vastuvõetud oluliste poliitiliste otsustega kinnitati ühtekuuluvuspoliitika keskset kohta liidu jõupingutustes majanduskasvu ja töökohtade arvu suurendamiseks (Lissaboni strateegia).

Neljandas arenguaruandes käsitletaksegi neid teemasid. Aruande alguses kirjeldatakse liikmesriikide ja piirkondade viimaseid arengusuundi ning nende vahelisi erinevusi. Seejärel antakse ülevaade peamistest suundumustest poliitilises raamistikus, sealhulgas kokkulepe 2007.–2013. aasta finantsraamistiku ühtekuuluvuspoliitika ressurside kohta.

1. MAJANDUSLIKUD JA SOTSIAALSED ERINEVUSED LAIENENUD ELIS

Jaotises esitatakse läbilõige sotsiaalsetest ja majanduslikest arengusuundadest ning erinevuste tasemest. Esitatakse uusi tõendeid erinevusi mõjutavate tegurite kohta SKT, majanduskasvu määrade ning tööhõive puhul, eelkõige seoses investeringute mahuga uurimis- ja arendustegevusse ning infoühiskonna arenguga.

1.1. Majanduskasv – täna veel aeglane, kuid oodata on kiirenemist

2005. aastal iseloomustas liidu majandust jätkuvalt aeglane majanduskasv võrreldes varasemaga. Ajavahemikul 2000–2004 kasvas ELi 25 liikmesriikide SKT keskmiselt veidi üle 1,5% aastas. ELi löikes on märkimisväärseid erinevusi, kusjuures parimaid tulemusi näitavad peamiselt vaesemad liikmesriigid, eriti Balti riigid ja Slovakkia, aga ka Kreeka ja Iirimaa ning samuti kandidaatriigid Rumeenia ja Bulgaaria. Väike majanduskasv oli mitmes suhteliselt rikkas liikmesriigis, sealhulgas Saksamaal, Taanis, Itaalias, Madalmaades ja Portugalis, aga ka Maltal – nende kõigi aastane majanduskasv jäi alla ühe protsendi.

Euroopa Komisjoni prognoosides nähakse aastateks 2005–2007 ette kogu ELi majanduskasvu hoogustumist üle 2%. Majanduskasvu üle 3% aastas prognoositakse 16 liikmesriigis 25st, samuti Rumeenias ja Bulgaarias. Saksamaal, Itaalias, Prantsusmaal, Belgias, Madalmaades, Austrias, Taanis, Portugalis ja Maltal küündis majanduskasv hinnanguliselt veidi üle 2%. Nendes riikides elab üle poole EL 27 kogurahvastikust.

1.2. Erinevused

1.2.1. SKT – uutes liikmesriikides on kasv kiirem, kuid lähenemine on siiski veel pikaajaline perspektiiv

Kolmeteistkümne ühtekuuluvuspoliitikaga hõlmatud riigi suhteliselt kiire majanduskasv võrreldes enamiku EL 15 riikidega (3,6% aastas võrreldes EL 15 keskmise ehk 2,2% aastas ajavahemikul 1995–2005) näitab, et lähenemine on toimunud. Siiski lubab sisetulekute suur erinevus arvata, et selle rühma puhul tervikuna vähenevad vahed oluliselt alles aastate pärast. Mõned uutest liikmesriikidest on juba jõudnud vaeseimate EL 15 riikidele tasemele ning samuti ühtlustuvad Hispaania sisetulekute tasemed inimese kohta Itaalia ja Saksamaa vastavate tasemetega.

1.2.2. Tööhõive – eesmärgiks seatud 70% saavutamiseks on vaja luua 24 miljonit uut töökohta

2004. aastal suurenes tööhõive ELis 0,6%. Keskmise üldine tööhõive tase¹ suurenes 0,4 protsendipunkti ehk 63,3%ni (64,7% EL 15s ning 56% EL 10s). EL ei suuda aga veel saavutada Lissabonis 2010. aastaks eesmärgiks seatud tööhõivetaset 70%, hoolimata asjaolust, et tööhõive on suhteliselt suurel määral kasvanud. Ajavahemikul 1998–2004 loodi EL 25s ligi 10 miljonit uut töökohta (EL 27s veidi vähem, sest Rumeenias tööhõive vähenes oluliselt). Veidi üle poole nendest töökohtadest loodi aastatel 1998–2000, samas kui ajavahemikul 2000–2004 loodi 4,5 miljonit töökohta. Paaril viimasel aastal on töökohtade kadumise tendents järk-järgult vähenenud Poolas, Saksamaal ja Rumeenias, mis on EL 27 tulemusi alates 2000. aastast negatiivselt mõjutanud – ajavahemikul 2000–2004 vähenes üldine tööhõive nendes kolmes riigis 1,5 miljoni töökohta võrra.

Eesmärgiks seatud 70%ni ulatava tööhõive saavutamiseks tuleb EL 27s luua veel 24 miljonit töökohta, mis tähendaks peaaegu 12% kasvu praeguse tööhõivetasemega võrreldes. Uute liikmesriikide ning ka Rumeenia ja Bulgaaria puhul eeldab see jätkuvalt madala tööhõive tõttu suurtes riikides (eriti Poolas ja Bulgaarias) peaaegu 25% üldist kasvu praeguse tööhõivetasemega võrreldes.

1.3. Erinevuste arengusuunad

Järgnevalt vaadeldakse nende rühmade ja regioonide olukorda ning arengusuundi, mille puhul on eesmärgiks seatud ühtekuuluvuspoliitika rakendamine 2007.–2013. aastal vastavalt komisjoni 2004. aasta juulis tehtud ettepanekutele ning mida hõlmab ka liikmesriikide vaheline Euroopa Ülemkogu 2005. aasta detsembris toimunud istungjärgul sõlmitud kokkulepe.

1.3.1. Erinevused eesmärkide vahel...

Uut lähenemiseesmärki ajavahemikuks 2007–2013 (regioonid, mille SKT inimese kohta on vähem kui 75% ELi keskmisest aastatel 2000–2002) kohaldatakse 100 piirkonna puhul, sealhulgas 16 piirkonda, mille puhul on

tegemist üleminekuagekse abi andmise järk-järgulise lõpetamisega,² hõlmates seega veidi üle 35% EL 27 rahvastikust. Uut piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärki kohaldatakse põhimõtteliselt kogu ülejäänud liidu puhul ehk 155 piirkonna puhul, hõlmates 61% EL 27 rahvastikust, samas kui veel 13 piirkonda on liigitatud piirkondadeks, kus abi hakatakse andma järk-järgult³ (ligikaudu 4% rahvastikust).

Ühtluspiirkondi (sealhulgas üleminekupiirkondi) iseloomustab väike SKT ja tööhõive ning suur tööpuudus. Nende osatähtsus EL 27 SKTs oli 2002. aastal kõigest 12,5%, samas kui rahvastikust moodustavad need 35%. Ehkki praegune keskmine majanduskasv neis piirkondades ületab ELi keskmist, on see lähitulevikus ELi keskmise taseme saavutamiseks (SKTd elaniku kohta silmas pidades) ikkagi üldiselt ebapiisav.

Piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgiga hõlmatud piirkondade kogu-SKT on suhteliselt suur; siiski on paljude regioonide majanduskasv jätkuvalt väike ning tööhõive jääb enamikus märgatavalt alla eesmärgiks seatud 70%. Samuti on töötuse määr suhteliselt väike, kuid rühmas tervikuna siiski peaaegu 7%. Majanduskasv on suurem piirkondades, kus abi hakatakse andma järk-järgult, peegeldades seega nende edukat edasiliikumist võrreldes äsjase esmatähtsa eesmärgi 1 kohase staatusega. Siiski jäävad SKT ja tööhõivemäär veel maha teiste piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive piirkondade vastavatest näitajatest, samas kui töötus on suurem. Need keskmised näitajad viitavad, et kogu ELis püsib vajadus pidevate investeeringute järele, mille abil suurendada kasvupotentsiaali vastavalt Lissaboni eesmärkidele.

1.3.2. ... ja iga eesmärgi piires

Piirkondade majanduskasvumäärad erinevad ELi lõikes suuresti; näiteks aastatel 1995–2002 oli lähenemiseesmärgi piirkondade keskmine majanduskasv 2,6% aastas, jäädes 16 piirkonnas alla 1% ning ületades ülejäänud 15 piirkonnas 5%.

Samuti viitavad SKT määrad iga eesmärgi puhul piirkondade vägagi erinevale olukorrale. Lähenemiseesmärgiga hõlmatud piirkondadest jäi mitmes SKT inimese

¹ Protsendina 15-64aastastest elanikest.

² Piirkonnad, kus SKT inimese kohta on olnud alla 75% EL 15 keskmisest (niinimetatud laienemise statistiline efekt).

³ Piirkonnad, mis on eesmärgi 1 raames abikõlblikud, kuid ei vasta lähenemiseesmärgi kriteeriumidele isegi laienemise statistilist efekti arvesse võttes.

kohta (ostujõu standardi mõistes) 2002. aastal alla 25% ELi keskmisest, ning kõik need piirkonnad asuvad Rumeenias ja Bulgaarias (nendes kahes riigis asuvadki praegu 12 vaeseimat piirkonda). Samal ajal on üleminekusätetega reguleeritud piirkondade hulgas üheksa piirkonda, mille SKT on üle 80% EL 25 keskmisest. Piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive piirkondadest (sealhulgas piirkonnad, kus abi hakatakse andma järkjärgult) on kaheksa sellised, kus SKT inimese kohta on üle 85% EL 25 vastavast näitajast, samas kui seitsme piirkonna puhul on see üle 150% sellest näitajast.

Tööhõive määr on piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgiga hõlmatud piirkondades 10 protsendipunkti kõrgem kui lähenemiseesmärgiga hõlmatud piirkondades. Suured tööhõivetaseme erinevused piirkondade vahel ilmnevad iga eesmärgi puhul. Seega elab ühtluspriirkondades üle 25 miljonit inimese suure tööhõivega piirkondades, samas kui 27 miljonit elab väikese tööhõivega piirkondades, kusjuures väikese ja suure tööhõivetasemega piirkondade erinevus on rohkem kui 10 protsendipunkti. Eesmärgiks seatud 70% tööhõivetaseme on üldse saavutanud vaid kaks lähene-miseesmärgi piirkonda – Cornwall Ühendkuningriigis ja Centro Portugalis.

Piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive piirkondades on keskmine tööhõive tase kõrgem – 66,7% –, kuid ka siin on suure ja väikese tööhõivega piirkondade tööhõivetasemete erinevus ligi 10 protsendipunkti. Eesmärgiks seatud 70% tööhõivetaseme on saavutanud 49 piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive piirkonda.

Alates kolmanda ühtekuuluvuse arenguaruande avaldamisest⁴ ei ole piirkondade erinevused eriti muutunud. See ei ole üllatav, kuna põhilised makromajanduslikud näitajad ei jõua nii lühikese aja jooksul märgatavalt muutuda. EL 27 arvud (kõrvutatuna EL 25 arvudega, mida kasutati kolmandas arenguaruandes) näitavad, et 2002. aastal andis 10% EL 27 kõige jõukamate piirkondade rahvastikust kogu EL 27 SKTsse üle 19%, samas kui 10% kõige vaesemate piirkondade regioonide rahvastikust andis vaid 1,5%. Kui vaadata SKTd ostujõu standardi mõistes, on jõukaima 10% osa veidi üle 15% SKTst ning vaeseima 10% osa samas üle 3%. Ostujõu standardi

mõistes on ülemise ja alumise 10% suhe SKTsse vastavalt 5:1. Ostujõu standardi mõõtmine on oluline. Jättes selle suhteliste hindade puhul mõõtmata, oleks suhe (eurodes) 12,5:1.

1.3.3. Teadus- ja arendustöö ning info- ja sidetehnoloogia panus jätkusuutlikku kasvu

Uurimis- ja arendustegevus on piirkonna uuendussuutlikkuse kindlaksmääramisel tähtsamaid tegureid. Kõik piirkonnad aga ei saa olla suure uurimis- ja arendustegevussuutlikkusega ning muret tekitab uurimis- ja arendustegevuse kulude koondumine vähestesse ELi piirkondadesse. Uurimis- ja arendustegevuse kulude hinnangud piirkondade kaupa⁵ näitavad, et 35 regiooni uurimis- ja arendustegevuse kulude osatähtsus ületab Lissabonis eesmärgiks seatud EL keskmise ehk 3% SKTst. Need 35 piirkonda neelavad 46% EL 27 uurimis- ja arendustegevuse kogukuludest – see on kaks korda rohkem kui nende panus SKTsse. Suurimad uurimis- ja arendustegevuse kulud ulatuvad 7%ni SKTst Braunschweigis (Saksamaa) ning ületavad 4% veel 12 piirkonnas.

Sellealaste tegevuste koondumine viib vältimatult olukorrani, kus paljude piirkondade puhul puuduvad peaaegu igasugused uurimis- ja arendustegevuse kulud – 47 piirkonnas on uurimis- ja arendustegevuse kulud alla 0,5% SKTst. Kokku moodustavad need 47 piirkonda ligikaudu 0,5% EL 27 uurimis- ja arendustegevuse kogukuludest (nende osa SKTs on 3,5%).

Juurdepääsu info- ja sidetehnoloogiale peetakse samuti teadmispõhise majanduse arendamisel oluliseks teguriks. 2005. aastal oli kogu ELis peaaegu pooltel leibkondadel Interneti-ühendus. Arvude võrdlusest selgub, et liikmesriikide vahel on märgatavad erinevused, kusjuures kättesaadavuse tase on Madalmaades, Taanis ja Rootsis üle 70%, samas kui Leedus, Tšehhi Vabariigis, Ungaris, Slovakkias ja Kreekas on see vaevalt 20%. Kättesaadavuse tase on üldjoontes palju madalam uutes liikmesriikides, ehkki märkimisväärsed erandid on Sloveenia (48%) ja Läti (42%).

Praegu eesmärgiga 1 hõlmatud piirkondades on vaid ligi kolmandikul leibkondadest Interneti-ühendus. Nende piirkondade puhul on Interneti-juurdepääs teiste

⁴ KOM (2005) 192, 17.05.2005

⁵ Nende andmete puhul on tekkinud teatavad mõõtmisprobleemid ning nii on kasutatud Rootsi, Belgia ja Iirimaa puhul riiklike andmeid ning Ühendkuningriigi puhul NUTS 1 andmeid, samas kui Malta kohta andmed puuduvad.

sama liikmesriigi piirkondadega võrreldes piiratum; eriti suured on erinevused Hispaanias, Belgias ja Itaalias. Siiski on suuremaid erinevusi märgata liikmesriikide vahel kui nende sees – Rootsi, Ühendkuningriigi või Saksamaa eesmärgiga 1 hõlmatud piirkondades on Interneti-juurdepääs levinum kui kogu ELis tervikuna ning palju levinum kui Itaalia piirkondades, mis ei kuulu eesmärgi 1 alla. Seega võib Interneti-juurdepääsuga seoses tõdeda, et EL 15 linnapiirkondade leibkondadest on 90%le lairibaühendus kättesaadav, samas kui maapiirkondades on vastav protsent 60.

2. ELI ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKA HILJUTINE ARENG

2.1. Eelarve täitmine 2005. aastal – rekordarv toetusi

2005. aastal eraldati Euroopa Regionaalarengu Fondi, Ühtekuuluvusfondi ja kandidaatriikidele ettenähtud laienemiseelse fondi (ISPA) kaudu 27,1 miljardit eurot ning Euroopa Sotsiaalfondi kaudu 11,2 miljardit eurot – suurim summa, mis on ühtekuuluvuspoliitika raames ühe aasta jooksul kunagi eraldatud. Kokku maksti ERFi kaudu 16,9 miljardit ning Ühtekuuluvusfondi ja ISPA kaudu 3 miljardit eurot. Euroopa Sotsiaalfondi väljamakset moodustasid täiendavad 11,2 miljardit eurot.

Nelja struktuurifondi, Ühtekuuluvusfondi ja ISPA makset kokku ulatusid 2005. aastal 33 miljardi euroni. Eelarve täitmise osas on uued liikmesriigid esimese liitumisjärgse programmiperioodi jooksul olnud üsna sarnases olukorras, kui vanad liikmesriigid 2000.–2006. aasta programmiperioodi algetalpil.

2.2. Ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegilised suunised 2007–2013

Algatades arutelu ühtekuuluvuspoliitika uue põlvkonna programmide prioriteetide üle, avaldas komisjon 6. juulil 2005. aastal esimese sammuna dokumendi projekti pealkirjaga „Ühtekuuluvuspoliitika toetus majanduskasvule ja töökohtade loomisele: ühenduse strateegilised suunised 2007–2013“.⁶

Strateegilistes suunistes sätestatakse strateegiline raamistik uute rakenduskavade jaoks, mida toetatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF), Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) ja Ühtekuuluvusfondist. Ühtekuuluvuspoliitika programmide peamine proovikivi tulevikus on nende panus majanduskasvu ja tööhõivesse vastavalt uuendatud Lissaboni tegevuskavale. Erialsed suunised peegeldavad ühtekuuluvuspoliitika rolli kui ELi peamist vahendit, mille abil saavutada ELi ambitsioonikaid eesmärke muutuda a) atraktiivsemaks investeerimis- ja töökohaks; b) suure majanduskasvu, konkurentsivõime ja innovatsiooni alaks; c) täieliku tööhõivega ja suurema tootlikkusega ning rohkemate ja paremate töökohtadega paigaks.

Erialsete suuniste vastuvõtmise järel algatas komisjon 2005. aasta juulis avaliku arutelu, et koguda arvamusi ühtekuuluvuspoliitika uue põlvkonna programmide prioriteetide kohta. Arutelu tulemused aitavad kujundada suuniste lõplikku versiooni, mille komisjon edastab nõukogule pärast uute määruste vastuvõtmist aastal 2006 ja arvestades Euroopa Parlamendi arvamust, samuti Regionide Komitee ning Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust.

2.3. „Ühtekuuluvuspoliitika ja linnad: linnade panus piirkondade majanduskasvu ja tööhõivesse“

Ühtekuuluvust käsitlevate ühenduse strateegiliste suuniste (2007–2013) täiendusena esitab komisjon 2006. aastal teatise, mis käsitleb olulise teemana linnade panust piirkondade majanduskasvu ja tööhõivesse. See dokument on liikmesriikidele ja piirkondadele võrdlusaluseks oma ühtekuuluvuspoliitika riiklike strateegiliste raamistike ning neist tulenevate rakenduskavade koostamisel. Komisjoni töödokument linnade panuse kohta piirkondade majanduskasvu ja tööhõivesse avaldati 23. novembril 2005 (vt tabel 4 lisas).

Tunnistades asjaolu, et suurem osa pädevusi kuulub riigi või piirkonna tasandile, on ka linnadel võimalik palju ära teha, eriti kui nende tegevussuutlikkust toetatakse Euroopa programmidega. Suunistes osutatakse erinevatele esmatähtsatele valdkondadele, mille puhul linnad saavad ise tegutseda. Siia kuulub linnade atraktiivsemaks muutmine ehk „investeeringuvalmidus“, millega

⁶ KOM (2005) 299, 5.7.2005

edendatakse ettevõtlust, tööalast konkurentsivõimet ning teadmispõhise majanduse kasvu, kogukondade arendamine ning naaberpiirkondade ja sotsiaalsete rühmade erinevuste vähendamine, parandades seega kohalikku turvalisust ja kuritegevuse ennetamist. Linnadesse on koondunud mitte ainult võimalused vaid ka väljakutsed ning arvestada tuleb linnapiirkondade spetsiifiliste probleemidega. Tõhusa partnerluse loomine on samuti väga oluline, kaasates nendele väljakutsetele vastamiseks kõigi tasandite esindajaid.

2.4. Ühtekuuluvuspoliitika majanduskasvu ja tööhõivestrategie keskmes

Lissaboni strateegia taaskäivitamisega on ühtekuuluvuspoliitikast saanud esmatähtis ühenduse tasandi rahastamisvahend majanduskasvu ja tööhõive strateegia rakendamisel. Põhjuseks on lisaks asjaolule, et ühtekuuluvuspoliitikaga on seotud kolmandik ühenduse eelarvest, ka see, et kohaliku ja piirkondliku tasandi strateegiad peavad olema majanduskasvu suurendamiseks ja töökohtade loomiseks tehtavate jõupingutuste lahutamatu osa. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete roll, vajadus rahuldada nõudlus kohalike oskuste järele, klastrite olulisus ning vajadus kohalike innovatsioonikeskuste järele on niivõrd olulised tegurid, et paljudel juhtudel peab strateegiate koostamine põhinema piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Lisaks majandusvaldkonnale püütakse kaasata ka kodanikke, kellel on seega võimalus vahetult osaleda ühenduse majanduskasvu ja tööhõive strateegia rakendamisel ühtekuuluvuspoliitika partnerluste ja mitmetasandilise juhtimiskorralduse kaudu.

See kajastub nii ühenduse strateegiliste suuniste eelnõus (2007–2013) esitatud prioriteetides kui ka ettepanekus kavandada ühtekuuluvuspoliitika uue põlvkonna programmide sihtkulud selliselt, et teatud osa „märgistataks“ majanduskasvu ja tööhõive strateegiaga seotud eesmärkide tarbeks („märgistamine“). Vastavalt Euroopa Ülemkogu 2005. aasta detsembri istungjärgu järeldustele asuvad 15 viimase laienemise eelset liikmesriiki näitama teed, võttes kohustuslikus korras vastu ambitsioonika sihtotstarbeliste eraldiste ülesande (lähenemise-

esmärgi ning piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärkide puhul on sihiks seatud vastavalt 60% ja 75% kogukuludest). Uued liikmesriigid võivad seada selliseid sihtotstarbeliste eraldiste sihte vabatahtlikult. Määruste eelnõudes eeldatakse nende eesmärkide täitmise kohta aruannete esitamist.

Majanduskasvu ja tööhõive strateegia uue juhtimistsükli raames esitasid liikmesriigid oma riiklikud reformikavad 2005. aasta sügisel, millele komisjon andis hinnangu iga-aastases arenguaruandes 2006. aasta jaanuaris.⁷

Iga-aastases arenguaruandes anti ühtekuuluvuspoliitika seoses mitmeid soovitusi. Esiteks tuleks liikmesriikidel tagada ühenduse ühtekuuluvusfondist ja maaelu arendamise fondist tehtavate kulutuste sihtotstarbelisus Lissaboni strateegia üldisel toetamisel. Teisisõnu, ühtekuuluvuspoliitika programmid peavad otseselt toetama riiklike reformikavasid. Eelkõige soovitati iga-aastases arenguaruandes, et uute ühtekuuluvuspoliitika programmidega seoses tuleks liikmesriike julgustada „märgistama“ ühtekuuluvuspoliitika rahalisi vahendeid Lissaboni eesmärkide täitmiseks, nagu EL 15 puhul lepitati kokku Euroopa Ülemkogu istungjärgul 2005. aasta detsembris.

Teiseks toodi arenguaruandes esile vajadus teha rohkem jõupingutusi kooskõlastusmehhanismide välja töötamiseks riiklike reformikavade eest vastutajate ja ühtekuuluvuspoliitika programmide koostajate vahel ajavahemikuks 2007-2013. Sellised sidemed tuleb luua kiiresti, sest programmide ettevalmistamine muutub pingelisemaks riiklike strateegiliste raamistike vastuvõtmisega. Kolmandaks rõhutati arenguaruandes, et liikmesriigid peavad arvestama ühtekuuluvuspoliitika ressurssidest tehtavate ülekannete makromajandusliku mõju. Lõpuks soovitati iga-aastases arenguaruandes, et ühtekuuluvuspoliitika programmid kajastaksid riiklike reformikavade prioriteete ning nelja esmatähtsatu meetet.⁸

Euroopa Ülemkogu istungjärgul 2006. aasta kevadel kinnitati paljud iga-aastase arenguaruande soovitusel ning otsustati, et liikmesriigid peavad oma riiklike strateegiliste raamistike koostamisel arvestama riiklike reformikavade prioriteetidega.

⁷ KOM (2006) 30, 25.1.2006

⁸ 1) investeringute suurendamine teadmistesse ja uuendustesse, 2) ettevõtluspotentsiaali vallandamine, eriti väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes, 3) reageerimine üleilmastumisele ja rahvastiku vananemisele ning 4) liikumine ELi tõhusa integreeritud energiapolitiika suunas

2.5. Ressursid: 2005. aasta detsembri Euroopa Ülemkogu istungjärgu järelduste kokkuvõte

Euroopa Ülemkogu 2005. aasta detsembri järeldused ja 17. mail 2006. aastal sõlmitud institutsioonidevaheline kokkulepe sillutavad Euroopa Parlamendile ja nõukogule teed ühenduse eelarve 2007.–2013. aasta finantsraamistiku kohta kokkuleppele jõudmiseks, mis oleks oluline edasine samm ühtekuuluvuspoliitika uue põlvkonna programmide ettevalmistamisel. Selle tulemusena peaks ühtekuuluvuspoliitika eelarve ajavahemikul 2007–2013 küündima 308 miljardi euroni, mis on 0,37% EL 27 RKTst. See tähendab, et komisjoni ettepanekuga võrreldes on summat vähendatud umbes 10%, kusjuures enim kärbitakse Euroopa territoriaalse koostöö eesmärgi ning piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgi (välja arvatud üleminekuetapp) täitmisele sunutavaid vahendeid, ligikaudu –50% ja –20% vastavalt. See viitab aga vajadusele veelgi suuremate jõupingutuste järele, et tagada ühenduse ressursside tõhus ja sihipärane kasutamine.

Uued liikmesriigid peaksid saama 51,3% ühtekuuluvuspoliitika koguressurssidest. Aastast keskmist arvestades vastab see (absoluutarvudes) saadaolevate raharessursside ligi 165% kasvule, võrreldes ajavahemikuga 2004–2006 (aastate lõikes). Pidades silmas maksimaalseid ülekandeid riikide eelarvetesse (piiristamine), moodustavad keskmised ülekanded uutesse liikmesriikidesse ligi 3,5% nende SKTst, võrreldes komisjoni ettepanekus pakutud 3,8%ga.

Samuti on Euroopa Ülemkogu detsembri järeldused, mida kinnitati seadusandlike ettepanekute osas mais 2006 saavutatud poliitilise kokkuleppega, aidanud kiirendada uute reguleerivate dokumentide väljatöötamist, eelkõige selgitades ülemkogu seisukohta teatavates küsimustes, näiteks tagastamatu käibemaksu võimalikkus, majutuskulud, suurimad kaasfinantseerimise määrad ning selliste määrade arvutamise alus, aga ka automaatse kohustustest vabastamise (N+2) reegli rakendamine. Üldjoontes on liikmesriigid püüdnud ühenduse ressursside jaotamisel, haldamisel ja kontrollimisel saavutada maksimaalset paindlikkust. Uued sätted tuleb kasutusele võtta, tagades samas finantsdistipliini ning komisjoni kaitstava temaatilise, rahalise ja geograafilise kontsentratsiooni.

2.6. Ühtekuuluvuspoliitika uute programmide uuendused

Viimase aasta jooksul on komisjon töötanud välja uusi vahendeid, et aidata liikmesriikidel ja piirkondadel projektide kvaliteeti parandada, püüdes samal ajal ühenduse raharessursse tõhusamalt kasutada ühtekuuluvuspoliitika võimendava mõju suurendamise abil. Uute programmide tarbeks on seega loodud erialgatusi, et edendada tegevust alustavate ja mikroettevõtete uut finantskorraldust, ühitades tehnilise abi ja toetused selliste vahenditega nagu laenud, omakapital, riskikapital ja tagatised. Need meetmed võetakse laiendatud koostöös, nagu lepiti uue finantskorralduse osas kokku komisjoni, Euroopa Investeerimispanka grupi ning teiste rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide vahel 30. mail 2006 allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandumite põhjal. Koostöö lisandväärtus selles valdkonnas hõlmab täiendavat laenuressurssi uute äriühingute loomiseks ja arendamiseks ELi piirkondades, erialaasutuste nagu Euroopa Investeerimispanka grupp ja muud rahvusvahelised finantsinstitutsioonid, aga ka üldiselt rahandussektori teadmiste ja oskuste kättesaadavust finants- ja juhtimisvaldkonnas, abisaajate tugevat motiveeritust ühitada toetused laenudega projektide eduka teostamise nimel ning pikaajalise jätkusuutlikkuse tagamist seoses toetuste jagamisega finantskorraldusmeetmetele käibefondi põhimõttel.

2.6.1. JASPERS

JASPERS, ühine projektiabi Euroopa piirkondadele (*"Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions"*), on uus tehnilise abi partnerlus komisjoni, Euroopa Investeerimispanka ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga vahel. See antakse liikmesriikide käsutusse, et aidata ette valmistada suuri Ühtekuuluvusfondi ja ERFi toetatavaid projekte. See peegeldab EIP ja EBRD ulatuslikke kogemusi suurte projektide ettevalmistamisel, eelkõige transpordi- ja keskkonnasektoris. Nende kolme institutsiooni ühiste jõupingutustega plaanitakse programmiperioodil 2007–2013 toetada ühtekuuluvuspoliitika edukat rakendamist, suurendades märgatavalt projektide ettevalmistamiseks saadaolevaid ressurse.

JASPERSi peamine eesmärk on aidata liikmesriikidel täita nii keerulist ülesannet kui seda on kõrgetasemeliste projektide ettevalmistamine, et need tunnistataks

kiiremini komisjoni teenistuste antava ELi abi kõlblikuks. See hõlmab ka toetust avaliku ja erasektori vahelisel partnerlusel põhinevate väljakujunenud projektide arendamisele. JASPERSi raames võimaldatakse ulatuslikku abi kõigis projekti etappides, alates projekti idee esialgsest väljaselgitamisest kuni komisjoni otsuseni seda toetada.

2.6.2. JEREMIE

Ettevõtluse arendamise rahastamisvõimaluste parandamiseks on algatatud uus partnerlus Euroopa Investeeringufondiga (EIF). See algatus – Euroopa ühisressursid mikro-, väike- ja keskmistele ettevõtetele (*Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises*, „JEREMIE“) – alustas tööd 2006. aastal, hinnates puudusi rahastamismehhanismide nagu riskikapitali fondid, laenud ja tagatised kättesaadavusel eri liikmesriikides ja eri piirkondades.

Sellelaadsete ettevõtete teine etapp, mille käigus toetab EIF või samalaadne finantsasutus ühtekuuluvuspoliitika programmide eest vastutavaid ametkondi nende väljaselgitatud puuduste kõrvaldamisel. Toetust antakse programmi raames eraldatud ressursside professionaalse haldamise eeldusel, et võimaldada juurdepääsu rahastamisele, aga ka ettevõtluse arengu puhul edasi-laenamise tegevate finantsvahendajate kaasamiseks ja akrediteerimiseks. Algatuse JEREMIE edukas rakendamine nõuab aga liikmesriikide ning piirkondade ametkondade täielikku toetust ja koostöövalmidust.

2.6.3. JESSICA

Tööd on alustatud ka algatusega JESSICA (Euroopa ühine toetus linnapiirkondade jätkusuutlikele investeringutele, *Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas*), et kujundada komisjoni ning ettevõtlus- ja uuendusprogrammi (EIP), Euroopa Nõukogu Arengupanga (CEB) ja teiste rahvusvaheliste finantsasutuste (IFI) tõhus koostööraamistik säästva linnaarengu uue finantskorralduse väljatöötamiseks. Selle eesmärk on pakkuda ametkondadele valmislahendusi linnauuendus- ja -arenguprojektide rahastamise keerulise ülesande täitmiseks, kasutades selleks käibefonde.

JESSICA hakkab toimima komisjoni, Euroopa Investeeringufondiga ja Euroopa Nõukogu Arengupanga partnerluse raames.

2.6.4. Avalike teenuste ajakohastamine

ESFi määruse eelnõu uue programmiperioodi kohta hõlmab uut lähenemiseesmärgi prioriteeti – tugevdada institutsioonide suutlikkust ning tõhustada riiklikke haldusorganeid ja avalikke teenuseid riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Prioriteeti rõhutatakse 2007.–2013. aasta ühtekuuluvust käsitlevates ühenduse strateegilistes suunistes kui tegevussuunist.

Selle prioriteedi peamine eesmärk on toetada riiklike haldusorganite ja avalike teenuste reformi vastavalt Euroopa tööhõivestrateegia eesmärkidele, et parandada töö kvaliteeti ja tootlikkust ning sellega seoses suurendada ka avaliku halduse tõhusust ja tulemuslikkust.

Uue prioriteedi puhul antav toetus peaks võimaldama riiklikel haldusorganitel ja avalikel teenustel hoogsalt edendada liikmesriikide ja piirkondade konkurentsivõimet, arengut ja majanduskasvu. Uue prioriteedi rakendamine peaks soodustama asjaomaste riiklike haldusorganite ja avalike teenuste ulatuslikku ümberkorraldamist, selgitades välja enim sekkumist vajavad ning suurima lisandväärtusega valdkonnad.

2.7. Maapiirkondade arengu strateegilised suunised ja Euroopa Kalandusfond

Septembris 2005 võttis nõukogu vastu uue määruse maaelu arengu kohta.⁹ ELi maaelu arengu poliitikal on aastateks 2007–2013 kolm peamist eesmärki: parandada põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõimet, toetades ümberkorraldusi, arendamist ja innovatsiooni; parandada keskkonda ja edendada maapiirkondi, toetades selleks maakorraldust; ning parandada maapiirkondade elu kvaliteeti ja soodustada majandustegevuse mitmekesistamist. ELi maaelu arendamise poliitika ei ole enam struktuurifondide osa; mõlemad toimivad nüüd ühiselt maapiirkondade majandustegevuse mitmekesistamisel. Uut maaelu arendamise poliitikat rahastatakse ühest fondist, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD), mis vastavalt nõukogu 2005. aasta detsembri

⁹ Nõukogu määrus nr 1698/2005, 20. september 2005, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta

kokkuleppele finantsraamistiku kohta eraldab ajavahe-
mikul 2007–2013 kokku 69,75 miljonit eurot.¹⁰

Ühenduse maaelu arengu strateegiasuunised võeti
nõukogu otsusega vastu veebruaris 2006. Strateegilis-
tes suunistes määratakse kindlaks ELi prioriteetide ellu-
viimiseks olulised valdkonnad, eriti seoses Göteborgis
püstitatud säästvuse eesmärkidega ning kasvu ja
tööhõivet käsitleva uuendatud Lissaboni strateegiaga.

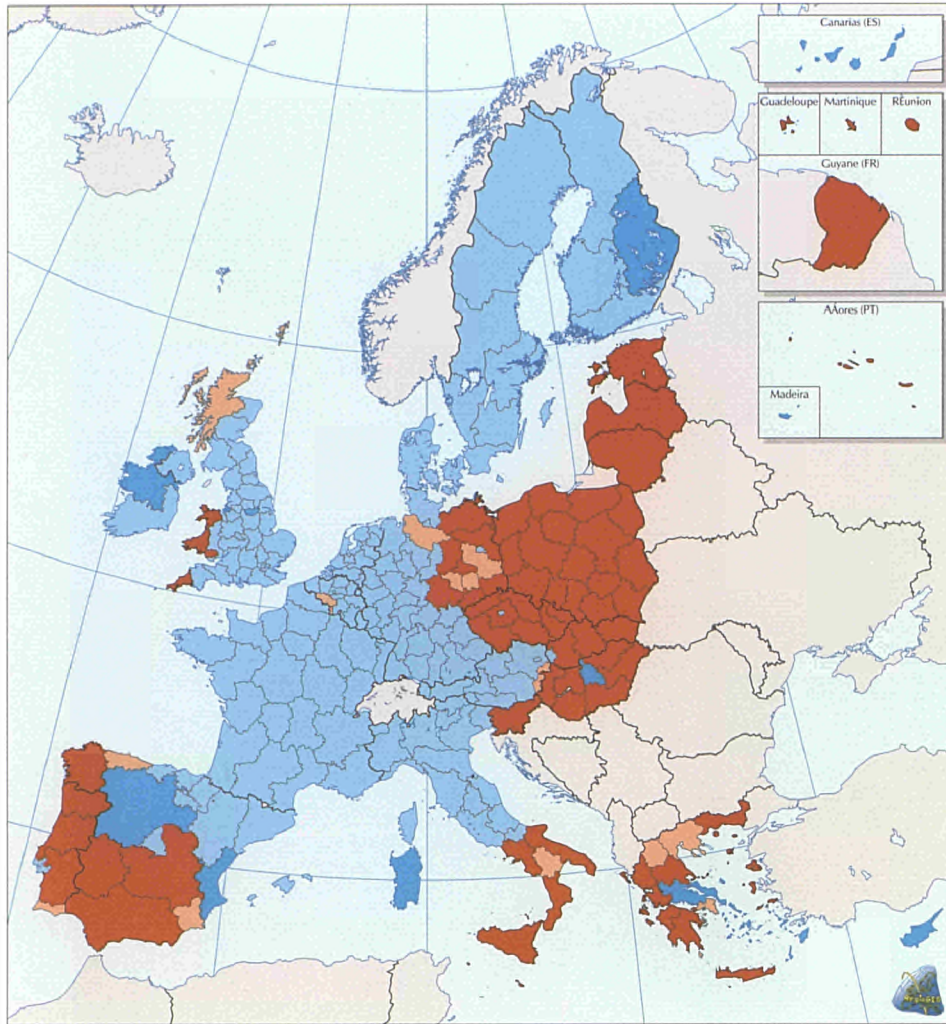
Tänu oma tegevusele maapiirkondades panustab ühte-
kuuluvuspoliitika maaelu arengusse juba praegu. Ajava-
hemikul 2000–2006 jaotati ERDFi ressursidest üle
2 miljardi euro meetmetele, mis on ette nähtud põllu-
majanduse ja metsandusega tegelemiseks ning maa-
piirkondade kohanemise ja arengu edendamiseks. See
lisandus muudele majandusvaldkonna aspektidele ning
maapiirkondade põhiinfrastruktuuri investeeringutele
eraldatud ressurssidele. Aastatel 2007–2013 toetab üh-
tekuuluvuspoliitika ERDFi kaudu jätkuvalt maapiirkon-
dade majandustegevuse mitmekesistamist.

Oluline küsimus nii riikide strateegilistes kavades kui ka
maaelu arengu programmides on sünergia ja vastasti-
kuse täiendavuse tagamine riiklike strateegiliste tugi-
raamistike ja struktuurifondide programmidega, et te-
geleda ELi maapiirkondade vajaduste täitmisega
töökohtade loomise ja majandustegevuse mitmeke-
sistamise abil. Komisjon julgustab liikmesriike pöörama
erilist tähelepanu maapiirkondade rollile Lissaboni ee-
smärkide rakendamisel ning leidma võimalusi kohaliku
potentsiaali kasutamiseks.

Komisjon võttis Euroopa Kalandusfondi (EFF) määruse
eelnõu vastu 2004. aasta juulis. Vastavalt 2005. aasta
detsembri kokkuleppele finantsraamistiku kohta on
EFFi 2007.–2013. aasta kogueelarve 3,849 miljonit
eurot.

Esialguses ettepanekus kavandatud EFFi käsitlevad
ühenduse strateegilised suunised on lisatud EFFi määru-
sesse tegevussuunistena. Tegevussuunistes on arvesta-
tud ELi prioriteetidega ning eelkõige Lissaboni majan-
duskasvu ja tööhõive strateegiaga.

¹⁰ Enne põllumajanduse otsetoetuste ümbersuunamist.

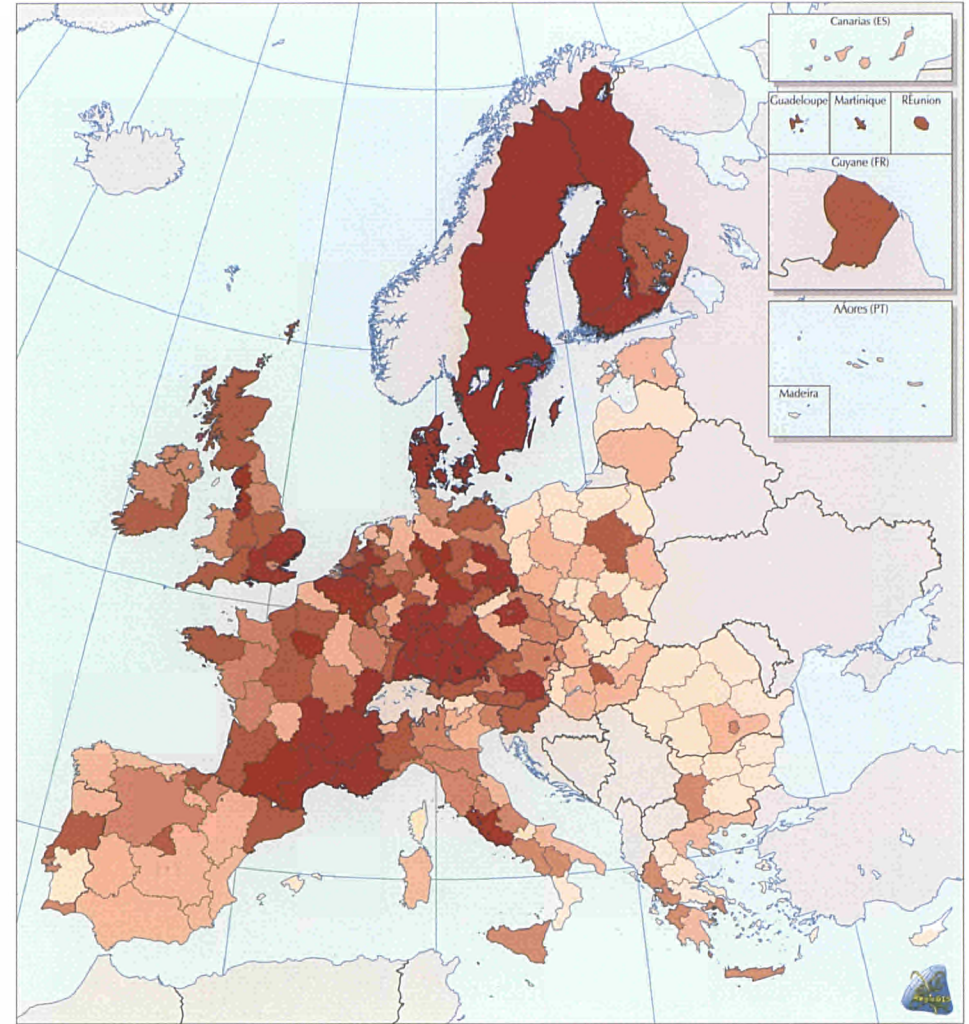
EU25: Convergence and Competitiveness Objectives 2007-2013

- Convergence Regions
- Phasing-out Regions
- Phasing-in Regions
- Competitiveness and Employment Regions

Based on Eurostat GDP/head data available in April 2005, and on Financial Perspective agreement December 2005

0 100 500 m

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

R&D expenditure (GERD), 2002

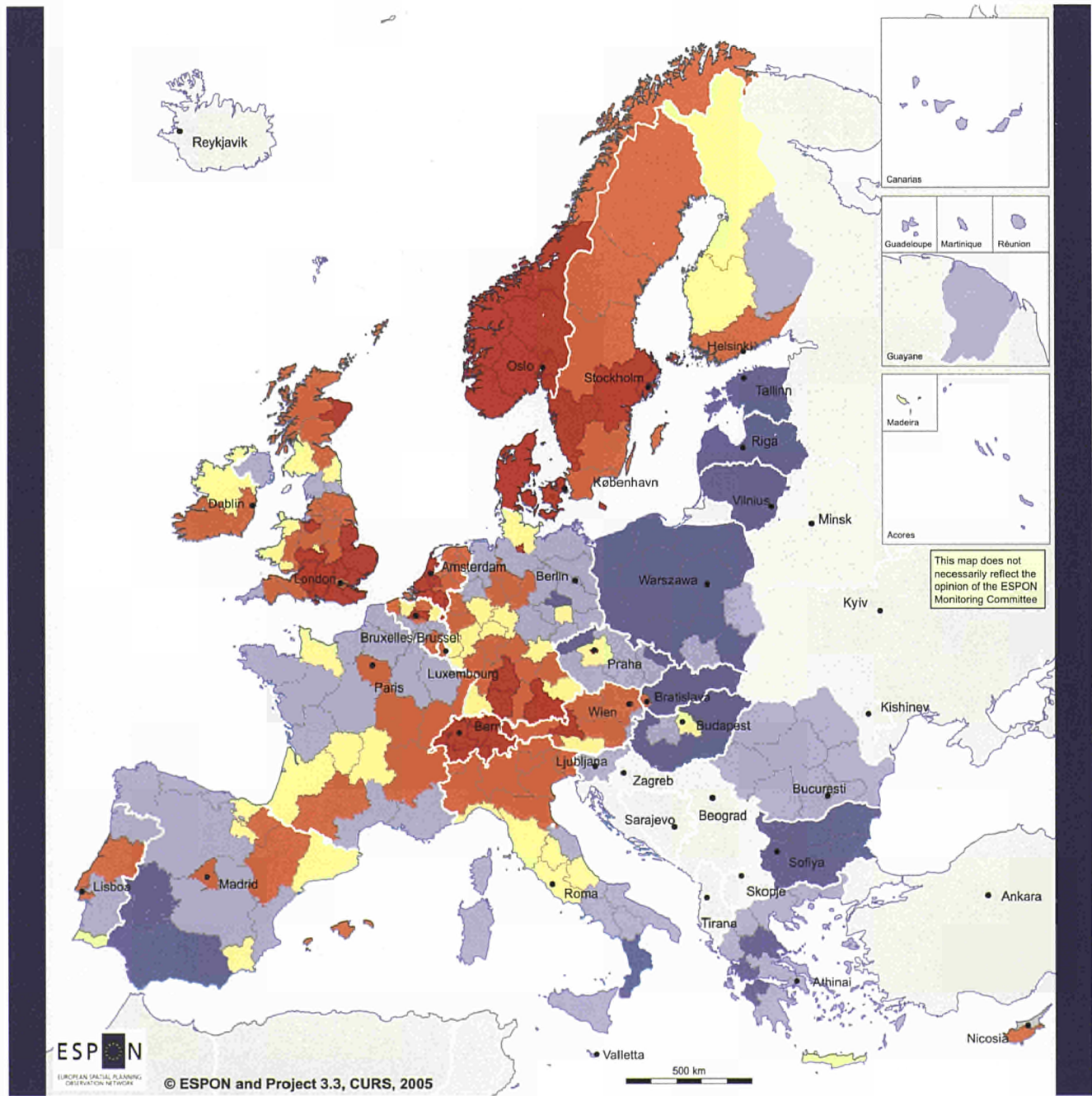
% of regional GDP

- < 0.44
  - 0.44 - 0.81
  - 0.81 - 1.17
  - 1.17 - 1.88
  - >= 1.88
  - no data
- EU-27 = 1.93
 LU: 2003
 DE, NL, PT, SE: 2001
 IT: 2000
 EL, UK: 1999
 UK: NUTS1
 BE, SE: NUTS0

Source: Eurostat

0 100 500 m

© EuroGeographics Association for the administrative boundaries

Economic Lisbon indicators

Performance
 Number of indicators in the upper quartile minus number of indicators in the lower quartile

- > 3 Primarily high performance
- 1 - 3
- 0 Medium performance
- -3 - -1
- < -3 Primarily low performance
- No data available

- with use of the following indicators:**
1. Gross Domestic Product in purchasing power standards per inhabitant in 2000.
  2. Labour productivity: Gross domestic product as purchasing power parities person employed in 2000 *
  3. Employment rate: employed persons aged 15-64 as a share of total population of the same age group in 2000 *
  4. Employment rate of older workers: employed persons aged 55-64 as a share of total population of the same age group in 2000 *
  5. GERD: gross domestic expenditure on research and development as a share of GDP in 2000 **
  6. Dispersion of regional unemployment rates: coefficient of variation of NUTS 3 level unemployment rates within each NUTS 2 region 2003 ***
  7. Long-term unemployment rate: persons unemployed for more than 12 months as a share of the total labour force in 2000 ****

* NUTS 1 for FR Département d'Outre Mer and DE Brandenburg; NUTS 1 for FR Département d'Outre Mer and DE Brandenburg; IT Bolzano-Bozen, Trento disaggregated from old NUTS 2 regions; UK disaggregated from NUTS 1; BE, CH, IE, NO, SE on the national level, no data for Ceuta & Melilla
 *** GR and PT: regional variations on NUTS 0 level
 **** NUTS 1 for FR Département d'Outre Mer and DE Brandenburg; CH & NO on the national level, no data for Ceuta & Melilla

© EuroGeographics Association for administrative boundaries
 Regional level: NUTS 2
 Origin of data: Eurostat, national statistical offices
 Cyprus: Data for government controlled areas only
 Source: ESPON database

Euroopa Komisjon

**Majanduskasv ja tööhõive ning Euroopa ühtekuuluvuspoliitika reform —
Neljas ühtekuuluvuse arenguaruanne — KOM (2006) 281**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2006 — 14 lk — 21 x 29,7 cm

ISBN 92-79-02424-8

Väljaannete talitus
Publications.europa.eu

ISBN 92-79-02424-8

9 789279 024245